

Shiroinani Akali Dal (Simranjit Singh Mann) v. Election 63
Commission of India (A. L. Bahri, J.)

ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਸਤੀਫਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ) ਅਤੇ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(23) ਚਰਚਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਿਸਟੀਪੇਟ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, — ਅਨੁਸੂਚੀ P3 ਅਤੇ P4 ਦੇ ਵਿੱਚ। ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਰਡਰ ਅਨੁਸੂਚੀ P6: 18 ਅਕਤੂਬਰ, 1990 ਤੋਂ ਅਤੇ 23 ਅਕਤੂਬਰ, 1990 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਦੀ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਮਿੰਟਾਂ ਦੇ ਅਨੁਬੰਧ P7 ਪੈਰਾ 82 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਅਸਤੀਫਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੋਟਿਸ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ (ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਸਾਰੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਜਵਾਬਦਾਤਾ-ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਸ ਸੁਦੀਪ ਮਿਨਹਾਸ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ। ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜੇਬਾ

ਜੇ.ਐੱਸ.ਟੀ

ਏ. ਐਲ. ਬਾਹਰੀ, ਅਸ਼ੋਕ ਭਾਨ ਅਤੇ ਜੀਸੀ ਗਰਗ, ਜੇ.ਜੇ.

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ),

- ਪਟੀਸ਼ਨਰ.

ਬਨਾਮ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ,-ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 4091 .

8 ਸਤੰਬਰ 1993

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950— ਆਰਟੀਕਲ. 226 ਅਤੇ 324 (1)— ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ 1951— ਐੱਸ. 29-ਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ (ਸੋਧ ਐਕਟ), 1988 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ — ਚੋਣ ਚਿੰਨ੍ਹ (ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਅਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ) ਆਰਡਰ, 1968— ਪੈਰਾ 6 ਅਤੇ 7— ਡੀ. ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਾਨਤਾ—

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਮਾਨ) ਵੱਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ— ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਗੈਰ-ਵਿਦਭਾਵੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਨਤਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਈਕਾਟ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਤੇ 7 ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਅਚਨਚੇਤੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਆਰਡਰ—ਅਦਾਲਤ ਆਰਡਰ ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਜਾਂ ਪ੍ਰਵਾਧਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ—1968 ਦੇ ਆਰਡਰ ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਅਤੇ 7 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਮਾੜੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ।,

ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੀ ਦਾ ਲੇਖ-ਜੋਖ- ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਰਡਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹਨ-ਨਾ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ, ਵਾਜਬਤਾ ਜਾਂ ਕਾਫੀਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੀਟ ਜਾਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ - ਕਮਿਸ਼ਨ ਗਣਿਤਿਕ ਗਣਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ- ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਾ ਤਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਵੇਕ ਹੈ। ਬਾਈਕਾਟ-ਸੈਕਸ਼ਨ 79 (ਡੀ) ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ—ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਜਾਂ ਨਾ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ—ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੜਤਾਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ- ਡੀ-ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ। ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਥੋੜੀਆਂ - ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ - ਅਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ ਅਣ-ਰਾਖਵੇਂ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣ ਕੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ - ਚੋਣ ਲੜਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਖੋਹਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਮਾਨਤਾ-ਰਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ-ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

(ਪਰਾ 6, 19, 20, 21)

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਸੋਧ ਕੇ ਜਾਂ ਕੱਢ ਵਧਾ ਕੇ ਵਰਤ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਜਾਂ ਕੱਢ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਲਈ 1968 ਦੇ ਸਿੰਬਲ ਆਰਡਰ ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਲਈ "ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ" ਜਾਂ "ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ੋ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਜੋ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। 1968 ਦੇ ਸਿੰਬਲ ਆਰਡਰ ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਅਤੇ 7 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਵੈਧ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਾੜੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਜਾਂ ਡੀ-ਕੋਗਨੀਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਚਾਰ ਕੋਨਿਆਂ ਜਾਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 1968 ਦੇ ਸਿੰਬਲ ਆਰਡਰ ਦੇ ਪੈਰਾ 6(ਏ) ਜਾਂ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵਿਅਸ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਾਪਦੰਡ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ * ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ' ਸੀਟ ਲਈ ਕੋਈ ਵੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਚੋਣਾਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ, ਨਾ ਤਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਲਈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ, ਵਾਜਬਤਾ ਜਾਂ ਕਾਫੀਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਰਵਾਰਮਹਨੇ ਆਫ (ਅਜਿਹੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ

ਸਿੰਬਲ ਆਰਡਰ ਦੇ ਪੈਰਾ 6 (A) ਜਾਂ (B) ਦੇ ਅਧੀਨ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਿਰਫ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਹ ਗਣਿਤ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਤੱਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ-ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ

ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਆਯੋਜਿਤ

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਪੈਰੇ 6 (ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਨੂੰ ਪੜਨ ਤੋਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾ 6 ਵਿੱਚ "ਜੋ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਜੋ" ਅਤੇ "ਨਹੀਂ ਤਾਂ" ਸ਼ਬਦ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਿਰਫ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਬੇਬੁਨਿਆਦਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਜੇਕਰ ਹਰ ਚੋਣ ਜਨਰਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕਵਾਇਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਅਵਿਵਸਥਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਅਤੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਜੇਕਰ ਹਰ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਹੈ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਅਗਲੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦਿਖਾਉਣ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸਮਾਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ, ਆਮ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 79 (ਡੀ) ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਜਾਂ ਵਾਪਸ ਨਾ ਲੈਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਤੋਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਨਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਜਾਂ ਨਾ ਲੜਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਚੋਣ ਲੜਨੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਜਾਂ ਨਾ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਬੰਧਤ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਜਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਸਮੇਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਬੇੜੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ। ਡੀ-ਰਿਕੋਗਨੀਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿੱਚ

ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਗੈਰ-ਰਾਖਵੇਂ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਚਿੰਨ੍ਹ ਇਸ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੈਰ-ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਜਿਹੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਬਾਕੀ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਹੋਰ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੋਣ ਕਰਨਗੇ। ਅਜਿਹੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਕੇ ਖੋਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 1968 ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਆਰਡਰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਭਾਵ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਵਰਗੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਿੰਬਲ ਆਰਡਰ, 1968 ਦਾ ਪੈਰਾ 6। ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸੋਧ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਤੇ 227 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਨਹੀਂ ਜੁੜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਮਾਨਤਾ ਤੋਂ ਅਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ-ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ :-

- (i) ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਅਗਾਊਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;
- (ii) ਅਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਆਰਡਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਧਿਰ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;
- (iii) ਅਨੇਕਚਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;
- (iv) ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੇ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਨੁਸੂਚੀ P-1 ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਧਿਰ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ (ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਅਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ) ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਅਤੇ 7) ਆਰਡਰ 1968 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਈ, ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਅਮਰਜੀਤ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਨ.ਕੇ. ਸੇੱਠੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਲੱਭਦੇ ਹੋਏ, - 29 ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਰੈਲ, 1993 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

Shiroyani Akali Dal (Simranjit Singh Mann) v. Election 5
Commission of India (A. L. Bahri, J.)

ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਫਿਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਢੁਕਵੇਂ ਹੁਕਮਾਂ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਨਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ 2.9 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1993 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਮ.ਐਸ. ਲਿਬਰਹਾਨ। ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਮ.ਐਸ. ਲਿਬਰਹਾਨ, - 3 ਮਈ, 1993 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਨ ਕੇ ਸੋਢੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਏ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਸਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਏ.ਐੱਲ. ਬਾਹਰੀ, ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਅਸ਼ੋਕ ਭਾਨ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਜੀ.ਸੀ ਗਰਗ, - ਮਿਤੀ 8 ਸਤੰਬਰ, 1993 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।)

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ ਰੰਜਨ ਲਖਨਪਾਲ, ਸੀ .

ਜੀ.ਕੇ ਚਤਰਥ, ਵਿਕਰਾਂਤ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਮਿਸ ਅਨੂ ਚਤਰਥ, ਮਿਸ ਅਲਕਾ ਚਤਰਥ, ਸੁਜ਼ਾਂਤ ਮੈਨੀ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ ਮਲਿਕ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਨਿਰਣਾ

AL ਬਾਹਰੀ ਜੇ.

(1)ਦੋ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਦੋ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ; (i) ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ) (1993 ਦਾ ਸੀ.ਡਬਲਿਊ.ਪੀ. ਨੰ. 4091) ਅਤੇ (ii) ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) (1993 ਦਾ ਸੀ.ਡਬਲਿਊ.ਪੀ. ਨੰ. 4587), ਨੂੰ ਆਮ ਵਾਂਗ, ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਨ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

(2)ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੱਤਭੇਦ ਸਨ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜੱਜ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਚੋਣਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।

(3)ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਤੱਥ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ) ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ 1993 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 4091 ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਹਨ। ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ (ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ) ਆਰਡਰ, 1968 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਸਿੰਬਲ ਆਰਡਰ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਡਿਪਟੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 20 ਨਵੰਬਰ, 1992 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ - ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।) ਅਗਲੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਖਵੇਂ ਚਿੰਨ੍ਹ "lico" ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਗੈਰ-ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਗਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਸਮੀਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਫਰਵਰੀ 1992 ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜ਼ੀਰੋ ਰਿਹਾ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ 20 ਨਵੰਬਰ 1992 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਹੋਰ ਆਧਾਰ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਲਜ਼ਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ/ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

(4) ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਸ ਪਿਛੋਕੜ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਨਾਕਾਮ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਮੰਨਿਆ ਸੀ। ਇਲਜ਼ਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਜੋ ਕਿ ਜੂਨ, 1991 ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ 30 ਦੇ ਕਰੀਬ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸਿਰਫ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣੀਆਂ ਸਨ। ਅਤੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਚੋਣ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਾਬ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਫਰਵਰੀ 1992 ਵਿਚ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸਿਵਾਏ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਆਖਰਕਾਰ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੂਨ 1991 ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੰਦਰੀ ਵਾਂਗ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਫਰਵਰੀ 1992 ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਅਤੇ ਮੁੜ ਤੋਂ ਮੁਰਖ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਰਵਰੀ 1992 ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਸੀ ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਰ ਵੋਟਿੰਗ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 20 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ 80 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਭਾਰੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਂਦਲੀ ਇੱਕ ਧੋਖਾ ਅਤੇ ਧੋਖਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਚੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਰਗੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿੰਬਲ ਆਰਡਰ ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਅਤੇ 7 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮਾੜਾ ਅਤੇ ਨਾਕਾਫੀ ਹੋਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ/ਪਾਰਟੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਜੂਨ 1991 ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਵਾਰੀ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਕਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਬੇਕਾਰ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ।

(5) ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਡੂੰਘੇ ਫਿਟਡ ਹਨ। ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੈਂਡੈਂਟ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ

ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੂਨ, 1991 ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ , ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 1968 ਦੇ ਸਿੰਬਲ ਆਰਡਰ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵੈਧ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਕਾਫੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾੜੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨ, 1968 ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਆਰਡਰ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਸਮੇਤ, ਨੇ ਸਥਿਤੀ/ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀਟਾਂ ਜਾਂ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

(6) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬਹਿਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

“1968 ਦੇ ਸਿੰਬਲ ਆਰਡਰ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨਗੀਆਂ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਪ੍ਰਤੀਕ ਆਰਡਰ, 1968 ਵਿੱਚ ਅਪਵਾਦ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ੋ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੁਝ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(7) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਰੰਜਨ ਲਖਨਪਾਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ. ਮੱਤੋਵਾਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੂਨ, 1991 ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅਚਾਨਕ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਈ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹੋ ਸਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ-ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ, ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951, ਅਤੇ 1968 ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਆਰਡਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਇਕਾਈ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਧਿਆਇ XV ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 324 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ. ਅਜਿਹੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਗਠਨ ਧਾਰਾ 324 (2) ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵਜੋਂ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ

ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ. ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਖੇਤਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਾ 325 ਅਤੇ 326 ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਰਟੀਕਲ 327 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਦਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ, ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਜਾਂ ਸਦਨ ਜਾਂ ਸਦਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਧਾਰਾ 328 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨ ਜਾਂ ਸਦਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 329 ਚੋਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"329. ਚੋਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਦੇਣ 'ਤੇ ਰੋਕ: - ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ: -

- (a) ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ। ਧਾਰਾ 327 ਜਾਂ ਅਨੁਛੇਦ 328 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:
- (b) ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਲਈ ਕੋਈ ਚੋਣ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਸਿਵਾਏ ਅਜਿਹੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੋ ਕਿ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ।"

(8) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੈ। ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 29-ਏ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਇੱਕ

Shiroinani Akali Dal (Simranjit Singh Mann) v. Election 9
Commission of India (A. L. Bahri, J.)

ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਜਿਹੀਆਂ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨਾਂ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1988 ਦੇ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਅਜਿਹੇ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਤੋਂ 60 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣੀਆਂ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨਾਂ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਈ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਇਸ ਦੇ ਗਠਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੇਰਵੇ ਜੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਧਾਰਾ 29-ਏ ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (4) ਅਤੇ (5) ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੋਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (8) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦਾ ਭਾਗ V ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਆਦਿ ਲਈ ਮਿਤੀਆਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ VI ਦੇ ਅਧਿਆਇ III ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ ਅਤੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਲਈ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਚੋਣ ਪ੍ਰਤੀਕ (ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਅਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ) ਆਰਡਰ, 1968 ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਸਮੇਂ ਨਿਰਧਾਰਨ, ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ, ਚੋਣ ਅਤੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ। ਆਰਡਰ ਆਫ਼ 1968 ਦਾ ਪੈਰਾ 2(h) ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 29-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਜਾਂ ਬਾਡੀ। 1951. ਪੈਰਾ 3 ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਾਧੂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੈਰਾ 5 ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਜਾਂ ਤਾਂ ਰਾਖਵੇਂ ਜਾਂ ਮੁਫਤ। ਪੈਰਾ 5 ਦਾ ਉਪ-ਪੈਰਾ (2) ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮੁਕਤ ਪ੍ਰਤੀਕ ਇੱਕ ਰਾਖਵੇਂ ਚਿੰਨ੍ਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਪੈਰਾ 6 ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੈਰਾ 7 ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਪੈਰਾ 6 ਅਤੇ 7 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

(9) “6 ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ

(1)

(2) ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਜੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਧਾਰਾ

(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਸ਼ਰਤ, ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ, ਭਾਵ:-

(A) ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ

(a) ਲਗਾਤਾਰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ

(b) ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਲਈ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

ਜਾਂ ਤਾਂ (i) ਉਸ ਸਦਨ ਦੇ ਹਰ ਪੱਚੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਉਸ ਰਾਜ ਤੋਂ ਚੁਣੀ ਗਈ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ;

“ਜਾਂ (ii) ਉਸ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਹਰ ਤੀਹ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਉਸ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ;

(B) ਕਿ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਲਈ, ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਕੰਮਕਾਜ (ਕਿਸੇ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਹਰੇਕ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀਆਂ ਵੈਧ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜੋ ਕਿ ਚੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੁੱਲ ਵੈਧ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਬਾਰ੍ਹਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਪੈਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਚਾਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੈਧ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਵੋਟਾਂ ਸਮੇਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਮਾਂ ਰਾਸ਼ੀ ਜ਼ਬਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ)।

Shiromani Alkali ual (Simranjit bmgm Aiami) v. Election H
Commubsiou ui India (a. L. Banri, J.J

- (3) ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ (ਏ) ਜਾਂ (ਐਲ) 01 ਉਪ-ਪੈਰਾ (2) ਵਿਚਲੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਸਦਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਲੋਕ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉਸ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਸਦਨ ਲਈ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਅਸੈਂਬਲੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਬਦਲਦਾ ਹੈ।"
- (4) ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ:- (1) ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਚਾਰ ਜਾਂ ਵੱਧ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 6 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ "ਅਤੇ" ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਟੀ"; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਚਾਰ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਪੈਰੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਰਾਜ ਜਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਹੈ।
- (2) ਉਪ-ਪੈਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਹਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਜੋ ਇਸ ਆਰਡਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਅਰੰਭ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਟੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀ। ਅਜਿਹੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ।
- (3) ਉਪ-ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ (1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਹਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਜੋ ਇਸ ਆਰਡਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਗਏ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਜਿਹੇ ਅਰੰਭ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਹ ਰਾਜ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਯੋਜਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਮ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀ।
- (11) ਆਰਡਰ ਦਾ ਪੈਰਾ 8 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮਿਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਪ-ਪੈਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪ-ਪੈਰਾ (2) ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਥਾਪਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਹੀਂ। ਪੈਰਾ 12 ਦੂਜੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੈਰਾ 18 ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ

ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“18. ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

- (a) ਇਸ ਆਰਡਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਲਈ;
- (b) ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ
- (c) ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਅਤੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਹੁਕਮ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫੀ ਉਪਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਿਰਵਿਘਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਿਤ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ”

(12) ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਦਾ ਪੈਰਾ 6 ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪ-ਪੈਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਜੇਕਰ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਧਾਰਾ (ੳ) ਅਧੀਨ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਤਿੰਨ ਹਨ: (i) ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ, (ii) ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਸਦਨ ਦੇ ਹਰ ਪੱਚੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਸ ਰਾਜ ਤੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਸ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਉਸ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਹਰ 30 ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਉਸ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਸ਼। ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ (ੳ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਅਜਿਹੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਆਰਟਿਕਲਜ਼ (ਬੀ) ਅਜਿਹੇ ਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੈਧ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਲੜ ਰਹੇ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੋਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁੱਲ ਵੈਧ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ 4 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਪੈਰਾ 7 ਦਾ ਉਪ ਪੈਰਾ (3) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਿਆਸੀ ਜੋ

Shiroinani Akali Dal (Simranjit Singh Mann) v. Election 75
Commission of India (A. L. Bahri, J.)

ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰੇ 6 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਜਾਂ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜੋ ਆਰਟਿਕਲ 324 (ਏ) ਜਾਂ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ, ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

(13) ਕਨੂੰਈਆ ਲਾਈ ਉਮਰ ਬਨਾਮ ਫੁੱਟ ਕੇ. ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 1968 ਦੇ ਸਿੰਬਲ ਆਰਡਰ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਇਕ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ (2) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਸਮੂਹਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੰਬਲ ਆਰਡਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੀ ਤਰਫ਼ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਡੈਲੀਗੇਟ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਕ ਆਰਡਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ, ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।”

(14) ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਕ ਆਰਡਰ, 1968 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੈਧ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 324(1) ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਆਰਟੀਕਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਖਾਲੀ ਛੱਡੇ ਗਏ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ "ਸੁਪਰਟੈਂਡੈਂਸ", "ਦਿਸ਼ਾ" ਅਤੇ "ਨਿਯੰਤਰਣ" ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ "ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ" ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਬਨਾਮ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ। ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (3) ਅਤੇ ਏ.ਸੀ. ਜੋਸ਼ ਬਨਾਮ ਸਿਵੋਨ ਪਿਲੇ (4), 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਨੂੰਈਆ ਲਾਈ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਆਮ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਰਾ 17 ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ: -

“ਇਹ ਇੱਕ ਖਾਸ ਜਾਂ ਆਮ ਆਰਡਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਰੋਤ, ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਜੋ

- (1) ਏ.ਜੇ.ਆਰ. 1986 SC 111.
- (2) ATR 1972 SC 187.
- (3) ਏਆਈਆਰ 1978 ਐਸਸੀ 851.
- (4) ਏਆਈਆਰ 1984 ਐਸਸੀ 921.

ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਅਤੇ ਸਰੋਤ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਵਸਤੂ ਜਿਸ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਿੰਬਲ ਆਰਡਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ

ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।"

(15) 1968 ਦੇ ਸਿੰਬਲ ਆਰਡਰ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਅਤੇ ਕਮੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਾੜਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨਗੀਆਂ ਜਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਗੀਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਕ ਆਰਡਰ, 1968 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਜਿੱਥੇ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਗੁਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਜ਼ਾਹਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਕਰਸ਼ਕ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਦਲੀਲ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਹੈ। ਏ ਕੇ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (5) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸਨ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

"ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ", 'ਰਾਜ ਦੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਬੰਧ' ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਸ਼ਚਤ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਅਤੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਮੈਸਰਜ਼ ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਈ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼ ਬਨਾਮ ਬਲਹੀਰ ਨਾਥ ਮਾਥੁਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (6) ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 9 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਸਿਧਾਂਤ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

"ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕੰਮ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ। ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫਿਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

(5) ਏਆਈਆਰ 1982 ਐਸਸੀ 710

(6) ਏਆਈਆਰ 1986 ਐਸਸੀ 1499

ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਵੀ ਹਟ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਦੇ ਅਰਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸਾਦਗੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਮਰ ਅਤੇ ਮੂਕ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੈਟੈਂਟ ਦੀ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ, ਅਸੰਗਤਤਾ ਜਾਂ ਬੇਤੁਕੀਤਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਸੁਨਹਿਰੀ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਹਟਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਪੂਰਕ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਜੋ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਬਦ।"

(17) ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਸੋਧ ਕੇ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜੋੜ ਕੇ ਵਰਤ ਸਕਦਾ

Shiroinani Akali Dal (Simranjit Singh Mann) v. Election 77
Commission of India (A. L. Bahri, J.)

ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ *ਆਸਿਫ਼ ਹਮੀਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (7)* ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 17 ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

“ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ, ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਗ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਹੜੱਪ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਇਹਨਾਂ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਣੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਕੰਮਕਾਜ ਇਸਦੇ ਹਰੇਕ ਅੰਗ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 19 ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: - “ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਜਾਂ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੋਂ ਇਹ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾ ਕਰਨ।

ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ: -

“ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਰਵਉੱਚ ਹੈ

(7) ਏਆਈਆਰ 1989 ਐਸਸੀ 1899।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਹੀ ਵਿਚਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।”

ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਈ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਲਈ 1968 ਦੇ ਸਿੰਬਲ ਆਰਡਰ ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਲਈ "ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ" ਜਾਂ "ਪ੍ਰੋਵੀਸ਼ੋ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। 1968 ਦੇ ਸਿੰਬਲ ਆਰਡਰ ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਅਤੇ 7 ਦੇ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨਸ ਵੈਧ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਾੜੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।

(18) ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ 1968 ਦੇ ਸਿੰਬਲ ਆਰਡਰ ਦੇ ਪੈਰਾ 6(ਏ) ਜਾਂ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਚਾਰ ਕੋਨਿਆਂ ਜਾਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ *ਐਨਪੀ ਪੋਨੂਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਨਮਖਾਈ ਚੋਣ ਖੇਤਰ* (8) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਚੋਣ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 18 ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ: -

"ਸਖਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹੀਏ ਤਾਂ, ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਕਮਾਤਰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਅਣਜਾਣ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ।, ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।"

(19) ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ 1968 ਦੇ ਸਿੰਬਲ ਆਰਡਰ ਦੇ ਪੈਰਾ 6 (ਏ) ਜਾਂ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਹ ਸਕੋਤ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੋਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸੀਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਡੀ. -ਪਛਾਣਿਆ.

(20) ਇਹ, ਨਾ ਤਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਲਈ, ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

(8) ATR 1952 SC 64.

ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਵਾਜਬਤਾ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਵਾਜਬਤਾ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਪੈਰਾ 6(ਏ) ਜਾਂ (ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੋੜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੰਬਲ ਆਰਡਰ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਹ ਗਣਿਤ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਤੱਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਏ ਫਾਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ।

(21) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਿੰਬਲ ਆਰਡਰ, 1968 ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ- ਵਾਜਬ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਪੈਰੇ 6(ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਨੂੰ ਪੜਨ ਤੋਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ “*if and only if*” ਅਤੇ “*ਨਹੀਂ ਤਾਂ*” ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ ਕਿ ਆਰਡਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਬੇਬੁਨਿਆਦਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਜੇਕਰ ਹਰ ਚੋਣ ਜਨਰਲ ਜਾਂ ਬਾਈਪਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੀ ਕਵਾਇਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਹੋਰ ਸਿਆਣੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਅਤੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਜੇਕਰ ਹਰ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਹੈ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਅਗਲੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦਿਖਾਉਣ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸਮਾਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗੰਭੀਰ, ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ। 1968 ਦੇ ਸਿੰਬਲ ਆਰਡਰ ਦੇ ਪੈਰਾ 6(ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਬਾਏ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਜਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ-ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਲੋਕ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ, ਆਮ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। .

(22) ਕੇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੋਣ ਹੈ ਜਿਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 79 (ਡੀ) ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਹਟਣ ਜਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹਟਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਚੋਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਨਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਜਾਂ ਨਾ ਲੜਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਚੋਣ ਲੜਨੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਜਾਂ ਨਾ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਅਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 'ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (9)', ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਖਿਆ: -

"ਆਰਟਿਕਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗੈਰ-ਰੋਧਕ ਧਾਰਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 329 ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਖੋਲ੍ਹ ਲਈ ਗਈ ਹੈ।

ਪੌਨੂਸਵਾਮੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(23) ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਸਮੇਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਬੋਝੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ। ਡੀ-ਰਿਕੋਗਨੀਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ' ਕਿ

(9) ਏ.ਐਲ.ਆਰ. 1088 SC 61.

ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਗੈਰ-ਰਾਖਵੇਂ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣਗੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਚਿੰਨ੍ਹ ਇਸ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੈਰ-ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਜਿਹੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਬਾਕੀ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਹੋਰ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੋਣ ਕਰਨਗੇ। ਅਜਿਹੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਖੋਹਿਆ ਜਾਂਦਾ।

(24) ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ, 1968 ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਆਰਡਰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਿੰਬਲ ਆਰਡਰ, 1968 ਦਾ ਪੈਰਾ 6। ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸੋਧ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਾਂ ਸੀਵਿਯਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਤੇ 227 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਚੋਣ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਨਹੀਂ ਜੁੜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਭਾਗੀਦਾਰੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਮਾਨਤਾ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ-ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ।

(25) ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ ਗਰੁੱਪ) ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬੇਤੁਕਾ ਹੁਕਮ ਬੇਅਸਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ, ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਅਥਿਨਾਜ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰ (10)। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦੇ ਦੋਫ਼ਾੜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਨੇ ਅਸਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਇਆ

(10) ਏਆਈਆਰ 1987 ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ 263.

ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਸਮੂਹ, ਇਹ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 40 ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵੱਖ ਹੋਏ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਨਾ ਤਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬਨ੍ਹੇਗਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਆਰਡਰ ਅਥ ਇਨੀਸ਼ਿਓ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ”

(26) ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋ ਕੋਰਸ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਇਕ ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ *ਇਕਪਾਸਤ* ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਉਪਾਅ ਲਈ ਛੱਡਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਗਏ ਆਧਾਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੋ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕੋਰਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਦੋ ਕੇਸ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਕੋਲ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ; ਬਵ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਵੀ ਇਹੀ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਢੁਕਵਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਕੇਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਐਕਸ- ਪਾਰਟ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਉਸੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਤੱਥ ਜਾਂ ਸਹੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

(27) ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਦੋਵੇਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ।

ਆਰ. ਐਨ. ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ